Vitázni, de hol?

dr. Rigó Mihály
aranydiplomás erdőmérnök és okl. építőmérnök
a BME műszaki doktora

„Ha küzdesz, veszíthetsz, ha nem küzdesz, már veszítettél.”
dr. Regdon Ibolya, a szegedi Radnóti Gimnázium tanára

A közelmúltban, a „Vajon mely hírek méltók említésre?” című dolgozatomban, foglalkoztam a mérnökök presztízsével. Ezt szeretném folytatni, újabb érvekkel kiegészíteni.

Három téma, mely megvitatásra kívánkozna

Szinte naponta felröppennek olyan hírek, amelyek nagyon foglalkoztatják a magyar társadalom jelentős hányadát, melyet a hatalomért küzdő pártok rendre feldobnak, melyet a média kiemelten emleget. Ilyen manapság a debreceni akkumulátor gyár ügye. A tájékozatlansága miatt a táradalom teljes mértékben ki van szolgáltatva a pártpropagandának. Sokat jelentene egy szakmai segítség, ha lenne, különben az emberek bármit elhisznek.
Én most olyan témákat válogattam, melyek talán nem Kormánybuktó szándékúak.
A legutóbbi időszakból háromat vettem ki annak igazolására, hogy lenne igény, melyeket meg kellene oldani, nem agyonhallgatni. Mondván: nincs itt semmi látnivaló, lehet továbbmenni.

Pej Kálmán úr cikke

A Mérnök Újság (MÚ) 2023. januári számába írt Pej Kálmán mérnök úr a „Közlekedéstervezési közbeszerzési eljárások műszaki tatalmának hiányosságai” címmel. Már a bevezetőjében leírja, hogy cikkét VITAINDÍTÓNAK szánja. Hiszen léteznek az általa felvetett gondok, de ez sem érdekel senkit. Sajnálom Őt, mert sajnos ez a folytatás, a megvitatás, most csak egy naiv elképzelés.

Az én korábbi írásom

https://mernokvagyok.hu/wp-content/uploads/2022/02/Biodom-modell_teljes.pdf

A dolgozatom elmeséli, jelenségként írja le a mostani hazai nagyprojektek legfőbb jellemzőit:

- hitvány tervekből dolgoznak, a műszaki tartalom szokványos módosítása majdnem természetes. De miért?
- A projekt átadáskori végköltsége legtöbbször, többszöröse lesz az induló költségnek Megint, mintha ez természetes lenne, mintha ez is egy újmódi törvénye lenne a természetnek.
- A projekt csak hatalmas időbeni csúszással valósul meg, ha egyáltalán megvalósul. Bemesélik, hogy még erről sem tehetnek, ez is kivédhetetlen – nekik.

Bár már létezik a témában mesteriskola is, a szervezők még a Biodóm-jelenséget sem voltak képesek felismerni, sem elfogadni, sem elemezni, így a rettenetes károkat sem képesek látni. A figyelemfelhívásom után lett volna minderre jó alkalom az ellene fellépésre.

A MÚ elérte, hogy egy hónap alatt feledésbe süllyedjen az egész, pedig a társadalmi veszélyessége egyértelmű. A MÚ egy hónap alatt elsüllyesztette az egészet. Valóban ez lenne a MMK újságjának a szerepe?

Vajon mi értelme annak, hogy egy rendkívüli károkat okozó eljárásrendet egy mesteriskolán még tanítsanak is?

A Levegő Munkacsoport cikke

https://cimlap.blog.hu/posztok/levegomunkacsoport/2023/02/12/az_utepites_amely_nem_vezet_sehova

„Azt, hogy érdemes-e új utat építeni vagy egy meglévőt kiszélesíteni, **alapos elemzés után** kell eldönteni. Ennek érdekében **ajánlott** a közúti beruházásokról előzetes költség-haszon elemzést végezni. Az ilyen elemzések általában az Európai Bizottság vonatkozó útmutatói alapján készülnek. A Levegő Munkacsoport új tanulmánya azonban kimutatta, hogy a jelenlegi uniós útmutatók alkalmazása indokolatlanul sok új útépítéshez vezetett."

„A magyar kormány az elkövetkező években 3000 milliárd forintot tervez elkölteni új utak építésére és meglévő utak bővítésére … Nagy a valószínűsége annak, hogy ha a valódi költségeket és hasznokat vennék számításba, ezek az utak soha nem épülnének meg."

Ez egyből meg is mondja, hogy a hatalmasságok miért nem végeztetik el tisztességesen ezeket a számításokat. Sőt ezután sem fogják!

„Mivel az EU költség-haszon útmutatói nem kötelezőek, egyes elemeik „kimazsolázása" széles körben elterjedt az útépítésben érdekeltek körében."

Így persze könnyű még mazsolázni is, és mazsolázznak is!

A cikkben Lukács András elnök úr hosszan sorolja kifogásait, melyek szintén szakmai vita után kiáltanak.

„Az útépítésre fordított uniós támogatások értékelésének ellentmondásai" című tanulmány innen tölthető le:

https://www.levego.hu/sites/default/files/Az-utepitesre-forditott-unios-tamogatasok-ertekelesenek-ellentmondasai.pdf

Büntetlenül építhetnek az üres autópályákat, a kihasználatlanul maradó hidakat, mert ez a társadalom – mint sejtjük - különben sem tudna semmit sem csinálni a rengeteg pénzével.

Zavar valakit, hogy tömegesen arat közünk pl. a rákbetegség? Talán ebben világelsők is vagyunk! Legalább van valami, amiben már utolértük Ausztriát. A Homokhátság elsivatagosodásának visszafordítása sem két forint lenne.

http://magangyogyszereszek.hu/ax/axpid1.php?pid=809

https://www.blikk.hu/aktualis/belfold/szomoru-szamok-100-bol-26-magyar-rakban-hal-meg/3t0r2l3

Ezekre is rengeteg pénz kellene. Mintha az értékrendünkben is lenne némi gond!

Talán mégis lenne az itt lazán elcseszett pénzeknek másutt helye!
Rendre készülhetnek a soha meg nem térülő luxus beruházások?
Társadalmi érdek lenne egy tisztességes, mindenkor kötelező, a trükközésre alkalmatlan megtérülés számítás bevezetése!
Ezek egyike sem éri el a szakközönség ingerküszübét?

Lázár János miniszter úr nyilatkozta:
„… még mindig van pénz, csak ezt **észszerűbben és jobban** kell felhasználni.”

„… nem jóléti beruházásokat fogunk csinálni most, hanem olyan beruházásokat, amivel **a pénz pénzt fial**.”
https://magyarepitok.hu/iparagi-hirek/2023/02/mire-szamithat-a-kovetkezo-evekben-az-epitoipar-lazar-janos-reszletes-interjut-adott

Mi lesz a kis hatékonyságú, soha meg nem térülő beruházásokkal? Hogyan fogja elérni, hogy a pénz „észszerűen és jobban” legyen felhasználva?
Ez azt jelenti, hogy eddig készültek olyan projektek is, melyek nem hozták, hanem vitték a pénzt.
Meghallja-e a mérnöki kamara a miniszteri iránymutatást, az eddigihez képesti irányváltást vagy ez is bekerül a szokásos figyelemre sem méltó kategóriába és ehhez sem lesz semmi véleménye?
Ma pedig még ott tartunk, hogy ezzel még dicsekedni is lehet:
„A főosztályvezető összefoglalta: az elmúlt 12 évben eddig soha nem látott mértékű eredményeket ért el a gyorsforgalmi úthálózat fejlesztése és ezen a területen Közép-Kelet-Európában az élvonalban van az ország, illetve európai összehasonlításban is jól teljesít.”
https://magyarepitok.hu/iparagi-hirek/2023/02/a-jovo-kihivasaira-keresik-a-megoldast-az-aszfaltszakma-idei-talalkozojan
Ehhez kellett a Levegő Munkacsoport által említett – a vasútfejlesztése elsőbbségére vonatkozó – EU előírás figyelmen kívül hagyása pl. az M1 szélesítésére vonatkozóan.

A célom

Mivel érdekes módon egyesek megpróbálták félreérteni, vagy inkább **szándékosan félremagyarázni** a korábbi dolgozatomat, melynek célját sem értem, szeretnék néhány dolgot ismét rögzíteni.

A szakismeret, szaktudás és a szakmák fogalmai egymáshoz rendeltek. Így egy csaptelep szakértője a vízvezeték szerelő, az emberi betegségeké az orvos és a műszaki egyetemen tanított ismereteknek a mérnökök.

További halmazok is léteznek: ilyen a laikusok köre, (szerintem laikus az, aki nem szakember; egyszerre lehetünk tehát valamiben szakemberek és az összes többiben laikusok), hiszen villanyszerelés ügyben a rendkívül jószándékú zeneszerző csak egy laikus. Bármennyire nem tetszik, a mérnökök dolgaiban a jogász is, és a közgazdász is laikus.

Ez utóbbi szélsőséges képviselője a kontár. Talán nem kell erre példát felhoznom, mert könnyen megítélhető kategóriáról van szó.

Van még egy fontos csoport: a döntéshozó hatalmasságoké. Ők az előbbi három kategóriából építkeznek, de sajnos egyre kevesebb szakembert használva. Köreiket főleg közgazdászok és jogászok alkotják, többnyire megüdvözült politikusként. Nyilván nekik elemi érdekük, hogy szakértő ne nagyon szólaljon meg velük szemben.

Érdekes, hogy a laikusok és a kontárok mennyire szeretnek szakkérdésekben állást foglalni. Őket ebben még a nagy tévedés lehetősége sem korlátozza. A beavatkozás mértéke szakmánként eltérő. Félnének ezek a mindent jobban tudók pl. a szegedi Sebészeti klinika holnapi műtési menetrendjébe beleszólni, arra vonatkozóan kötelező döntést előírni a klinikusoknak, hogy Gipsz Jakab nevű betegnek ne a fél lábát vágják le, hanem a bal oldali tüdejét vágják ki – mert a rettenetes tévedésük napokon belül nyilvánvalóvá válna, ha a beteg gyorsan meghalhatna.

Nem így egy hazai autópálya-hálózat fejlesztési programját megbuherálni. Itt eleve homályos, sokszereplős a döntési folyamat és a károk, következmények személyhez kötése is nehézkes. Pedig a kár itt még sokkal nagyobb, és az egésztársadalmat sújtja. **Sajnos ehhez még társul a következmények nélküli ország léte!** Azaz egy kis hatalommal bármekkora kár okozható büntetlenül, ez egy nagyon veszélyes helyzet. Ez az ő igazi terepük. Mára ez a hatás már kivédhetetlen, mivel sportként űzik.

Mivel szólásszabadság van, bárkinek bármiről lehet véleménye, ezt el kell fogadni. Ha ehhez hatalom is társul, még meg is valósíthatják, bármennyire társadalomellenes is.

Nagyon furcsa viszont az, hogy a véleményalkotás, a kritikai hangon megszólalás jogát a mérnököktől akarják elvenni!

Nem a mérnöki vélemény kialakítása negatív hatású a társadalomra, hanem annak a megtiltása.

A színpad szereplőinek ilyen rögzítése után én CSAK azt szeretném a dolgozataimmal elérni, hogy

- a mérnökök egymás közötti vitákban rögzíthessék a véleményüket a társadalom által felvetett szakmai, mérnöki kérdésekben. Ennek jogától ne fosszanak meg bennünket!
- A mérnöki véleményt lehessen leírni, nyilvánossá tenni. Ne legyen ez a szokásos apróbetűs bekezdés egy írás legalján.
- Láthatóan komoly és hatékony ellenfél ebben a kontárok és a hatalmasságok köre. Ne lehessen a mérnöki szakértelmet sem megkérdőjelezni, sem relativizálni, mert ezzel aláásnánk mindenféle szakvéleményt, így pedig léket kap a józan ész gondolata, fogalma!
- Ha nem lehet mérnöki szakvéleményt megfogalmazni a mérnöki szakkérdésekben, akkor értelmetlenné válik az oktatás a műszaki egyetemeken. Miért lenne szükség olyan 5 éves oktatásra, amely bármikor megkerülhető, lerázható a laikusok és kontárok által? **Elég lenne csak közgazdászokat és jogászokat képezni, és bezárni a fölösleges műszaki egyetemeket?**

  Volt már a szakismereteket tagadó, lejáratott időszakunk, melyet bemutat Bacsó Péter filmje, a Tanú című, a Rákosi-rendszerről, melyben Pelikán elvtárs nem a szakértelmével híresül el. De a híres rajzfilm sorozat a Mekk Elek, az ezermester, is erről szól. Rettenetes károkat okoztak, nagy baj lenne ilyesmit ismételni, talán a megismétlését büntetni kellene.

A témával foglalkozó első dolgozatom után az ismerőseim egy része megdöbbent. Egyikük maradinak nevezett, valószínűen még ostobának is tartott, de ezt nem írta le. Elkeseredtem.
Pedig csak annak adtam hangot, hogy vissza kell a kapni a mérnököknek a kritikai hang kimondási jogát, a kételkedés jogát. Látható, hogy a mai gyakorlat a csődbe vezet. Már régen be kellett volna húzni a kéziféket!
Természetes, hogy a döntéshozók úgy döntenek, ahogy csak akarnak, ahogyan a politikum nekik is diktál.
Hiszem azonban, hogy a döntéshozók, a hatalmasságok hibája jóval kisebb lenne, ha a mérnökre jobban hallgatva döntenének.
Rettenetes bajnak tartom, hogy a döntéshozói hibákat nem engedik meg beárazni, mert így a laikus „testvérek” tetszőlegesen okozhatják a tetemes káraikat a társadalomnak.
Arra is rá akartam mutatni, hogy az előbbi költségelést – nem véletlenül - a mai napig eredményesen akadályozzák meg.

<u>Még mindig a mérnöki presztízsről</u>
A Mérnök Újság (MÚ) 2023. januári számából

<u>Dr. Hajtó Ödön alapító elnökünk szerint</u>
Véleménye változatlan. Helyzetelemzés pontos:
„A mérnöki munka nagyarányú leértékelődése …”
„… presztízsünk és elismertségünk hiányában nem jártunk sikerrel …”

<u>A Heves Vármegyei Mérnöki Kamara vezetői szerint</u>
„… sem mondhatjuk, hogy a helyi műszaki értelmiség vagy a mérnöki kamara megfelelően be lenne „ágyazva” a lakosság köztudatába. Sokszor meg sem tudnak különböztetni bennünket az építészektől, sőt, gyakran összekevernek az iparkamarával.”

Ugyan miként lennének képesek az emberek erre, ha három vélemény nélküli, véleménynélküliségre kényszerített, helyette látszattevékenységet végző szervezetet látnak?
Azt el tudták érni, hogy a mérnökök hátán akár fát lehet aprítani!
Azt tudják mutatni a társadalomnak, hogy a mérnökök semmi ellen nem emelnek kifogást, mindent zokszó nélkül elfogadnak, rajtuk bármit át lehet nyomni. Ugyan mi a szükség is lenne az ezekre?
A közutas szakterületen ezt hallgatást, véleménygátlást valószínűen a permanens intézményi átszervezésekkel érték el, mellyel bevitték a megfélemlítő létbizonytalanságot. Itt csak ne ugráljon senki.
„A mérnökség politikai közéleti beágyazódottsága sajnos európai szinten is a **nullához közelít.”**
„.. azt láthatjuk, a döntéshozók … gyakran **nem veszik figyelembe a műszaki szakemberek véleményét.**”
Miért ne így tennének, hiszen nincs ennek semmi következménye.
Ugyan miért tennék a maguk számára bonyolultabbá az életet? Sikerült: nem tudni mikorra lehetne a kritikai hangot visszahozni.
A konferenciákon pedig bármit meg lehet tapsoltatni, és a jelenlévők meg is tapsolnak mindent.
„Teljesen kihalt az a gyakorlat, hogy a döntéselőkészítő tanulmányokat rendeljenek tőlünk, **meghallgassák a véleményünket**, és azok alapján hozzanak politikai döntéseket.”
Ugyan miért tennék? Hiszen sokszor nincs is a mérnököknek véleménye. Ha esetleg mégis, akkor az befekszik a döntéshozói elvárásnak. Sőt még ellenvélemény esetén sem köteles a döntéshozó mások véleményét figyelembe venni. Soha, semmiféle következménye ennek nem volt, ez büntetlenük megtehető.

„Társadalmi megítélésünk mélyen alulértékelt …”
Igen ez az ára, a büntetése a sumákolásnak, a vélemény nélküliségnek!

„… ráadásul felnőtt egy olyan **jogász-, közgazdász –generáció** Európában, amelynek tagjai – ne szépítsük! – **egyszerűen lenézik a műszaki értelmiség képviselőit**.”
Így jár az, akit levegőnek lehet nézni, akiket mindig figyelmen kívül lehet hagyni, akik megtagadják tudásukat; ez az ára a minden döntés kritika nélküli elfogadásának!
„Nem hallottam a mérnöki köztestület hangját, kiállását a tudásalapú társadalom fontossága mellett, **nem tudom, van-e megvalósítható elképzelése** …” Ha még ők sem tudják, mit tud a kamarai köznép?
Ugyanebben a számban kérdezi Dezső Zsigmond úr az **„Emelt fővel hátralépni?” című írásában. A MMK-i viszonyulást látva alkalmazható lenne az Ő megoldása a sürgős generációváltás?** Igaza lehet?

A vita, mint alap
„Vita nélkül nem haladna a világ.”
Létezik egy fontos fogalmunk, a vitakultúra. Nem kellene oktatni a kamrában?
„A közösségi viták kevésbé szabályozottak, azonban tökéletesen alkalmasak társadalmi és **közösségi problémák körüljárására, megoldások keresésére és megtárgyalására**. A témáknál

nincs két konkrétan szembenálló álláspont, ezeknél az a lényeg, hogy **a közösség minden tagja elmondhassa a véleményét, és hozzájárulhasson a megoldás megtalálásához**."
http://www.jgypk.hu/osszkep/index.php/helyi-elet/80-vita-disputa-egyetem

A vita típusa	Kiinduló konfliktus	Módszerek, eszközök	Cél
Veszekedés	Érzelmi feszültség	A személy támadása, megfélemlítés	A partner "kikészítése" legyőzése, a feszültség levezetése ill. a győzelem
Törvényszéki tárgyalás	Rivalizálás	Minden a dramaturgia szabályai szerint megengedett eszköz	A vitában részt nem vevő harmadik fél jóindulatának elnyerése
Racionális vita	Véleménykülönbség	Bizonyítás és kritika érvelések segítségével	Az igazság kiderítése, a helyes álláspont megtalálása
Tényfeltáró (tudományos) vita	Az igazolás hiánya	Tudásra épülő érvelések	Állítások igazságértékeinek eldöntése ill. megváltoztatása. Tudományos bizonyítás, vagy cáfolás
Tárgyalás	Érdekütközés	Alkudozás	A felek számára elfogadható kompromisszum kialakítása

https://www.uni-miskolc.hu/~bolantro/informalis/S01.1.0.0.html

Úgy látom, hogy ma nagyon megosztottakká tettek bennünket. Millió fajta lett a véleményünk, ez a megosztottság valakiknek az érdeke lehet.
A racionális és kulturált vita szerintem segítene bizonyos egységességeket kialakítani, amely megtalálná a kényes témákban is a többségi, a józan ész diktálta véleményt, ezzel szakmai megnyugvást is hozna.

Kell-e vita?
Nyilván, szerintem igen.
Ezzel szemben mintha MÚ Szerkesztősége mintha teljesen értelmetlennek tartaná a vitát. Minek ide vita? Minek az életüket feleslegesen bonyolítani, amikor vita nélkül is nagyon jól mennek a dolgaink, hiszen látjuk. Persze, ha ezeket nagyítóval megnézzük, nem is mennek olyan simán.
A Magyar Mérnöki Kamara nem ismeri a mérnökség véleményét, de meg sem kérdezi, valószínűen nem is érdekli. Az csak seprűnyelet tolna a kerékpár küllői közé; akkor meg minek.
A megyei kamarai vezetők vélhetően erősen megszűrt véleményeiből pedig igazán gondolhatnának a hétköznapok égető bajaira.
Helyette éjjel-nappal zajlanak a bizonyára nekik rendkívül fontos kamarai tárgyalások. Bizonyára nehéz lehet úgy tenni, mintha érdemi dolgokról lenne szó.
Adott pár ezer mérnök, kiknek dolgaiban büntetlenül lehet nélkülük döntögetni, 30 évvel a rendszerváltás után?

Hol?
Feltételezem pl. azt, hogy Pej Kálmán úr sem arra gondolt a javaslata leírásakor, hogy majd hozzá futnak be a cikkével kapcsolatos vélemények levélben vagy e-mailban, és majd ő fog ezekre válaszolgatni, majd ő fogja ezeket a nézeteket valahogyan egyesíteni, a közös elemeket kivadászni. Majd végül az ő sok munkájával előállt közös véleményt előterjeszteni annak a MMK – nak, akik ezt ugyanúgy fogják a kukába dobni, mint eddig.

Mivel a nem akarás nagyon nyilvánvaló, kell-e tovább győzködni a MMK-t, görcsölni a MMK-val azon, hogy szíveskedjen a MÚ honlapján egy digitális vitafórumot működtetni?

Mivel semmi esélyét sem látom az érdemi változásnak, másra kell gondolnom.
Lenne-e egy fiatal mérnök kolléga, vagy a fiatal mérnökök egy csoportja, akik létrehoznának egy honlapot, egy blogot, amely a menedzselésükkel vitafórummá nőhetné ki magát.
EZ EGYBEN ÉRTELMET ADNA A FIATALOKNAK BEKAPCSOLÓDNI AZ ÉRDEKVÉDELMI MUNKÁBA.
Különben marad irányként a szakadék?

Szeged, 2023. II. 16.